

MAGAZIN

cultural-istoric și de informație

REVISTĂ A ROMÂNILOR DE PRETUTINDENI

Director: Vasile TODI

Redactor-șef: Ștefan TARJOC

Inflația de poeți

S-au auzit, într-o mai veche discuție organizată de *Luceafărul*, și voci speriate de o așa-zisă „inflație de poezie în anii noștri, cu posibile consecințe negative în evoluția liricii românești...”

Cât adevăr este în astfel de aserțiuni?

Fenomenul de inflație este definit de economiști cam astfel: „emisiune de hârtie-monedă peste necesitățile reale ale circulației bănești, ceea ce duce la devalorizarea banilor...” în

literatură, însă, cum s-ar traduce acest concept? Publicând poezie multă, devalorizăm cumva *poezia*? Dar *poezia* nu poate fi devalorizată de nimic, atunci când ea există. Trebuie însă căutată, ceea ce înseamnă — a publica, pentru a *alege*. Nu cred că trebuie să ne speriem de numărul mare (relativ mare) al cărților de poezie ce apar la noi. Și nici nu putem pretinde ca ele să fie, toate, capodopere! Ar fi chiar obositor să se întâmple așa. Fără să mai spun că, într-o

Lăcrimile săracilor nici soarele, nici vântul nu le poate usca.

Ion Neculce

asemenea iluzorie situație, nu am avea la ce să le raportăm, pentru a ne da seama de starea lor de excepție. Întotdeauna a fost

(continuare în pag. a 2-a)

Hristu CÂNDROVEANU

Raportul Dumnezeu-Ōm

De șase ori Sfintele Evanghelii ne avertizează că „cine va voi să-și izbăvească sufletul îl va pierde, iar cine va pierde sufletul său pentru Mine și pentru Evanghelie, acela îl va izbăvi” (Marcu 8, 35). Se cuvine să subliniem marea importanță a cuvintelor Mântuitorului care ating unul din punctele cele mai sensibile ale mentalității omului vremii noastre. În cele din urmă este vorba de a așeza pe Dumnezeu și omul în raportul cel mai corect, evitând pe de-o parte disprețuirea omului, ferindu-ne pe de altă parte să reducem rolul lui Dumnezeu la acela de simplu sprijinitor al mândriei noastre deșarte.

✝ NICOLAE
Mitropolitul Banatului

poezie adevărată

Când mai credeam

Mircea MICU

Demult, când mai credeam că n-am să mor,
Că tot ce naște veșnic viețuiește,
Am rîs de oamenii bătrîni prostește
Disprețuind melancolia lor.

Mi se părea că sînt nemuritor,
Că n-o să mă atingă niciodată
Timpul cu bisturiul său de vată
Abia simțit, însă distrugător.

Ce panică tîrzie mă cuprinde
Noaptea cînd sînt apatic și fragil
Și-mi pun în față poza de copil
Care mă înspăimîntă și mă minte.

În ceas de taină și de renunțare,
Viața mea e pulbere și scrum.
Să mă primească nu am nici o zare,
Să mă întorc, nu mai există drum!

ÎNSEMNĂRI LA „DOUĂ VORBE ...”

Cînd am citit materialul de la pagina a-2-a, semnat de Al. Vlahuță în revista „Viața” – anul I, nr. 1, din 28 noiembrie 1893, mi-am spus că România va fi mereu țara nefericită a Europei, cîtă vreme vîrfurile ei sunt versatile în bunătate și statornice în dușmănie.

Ce constata Vlahuță în 1893, repeta – cu alte cuvinte, Preda în 1957 într-o scrisoare trimisă din Hanoi, Aurorei Cornu: „Eu îmi iubesc idealurile mele, dar prea e măcinată de patimi murdare viața noastră literară”.

Deșii, așa după cum aflăm din „Istoria Literaturii Române, de azi

pe mâine”, a lui Marian Popa, apărută la editura Semne, 2009, însăși afectatul moralist ulterior își batjocorea public conștrații în expresii foarte personale (Maxilar – Camilar, Lăncrănjan la oi m-aș duce, Ivasuc de fructe putrede) și chiar obișnuia să le ureze multora moartea și chiar să se bucure de moartea unora.

La știrea morții lui Teodor Păcă, spuse: „A mai murit un porc”. Pe Fănuș Neagu îl blestemase: „vedea-l-aș mort, să mă piș pe mormântul lui”

Vasile Todi

ANUL XV
Nr. 5 (183)

MAI
FLORAR

Tel. 0721.935.392
Fax: 021.519.9551

www.magazinmr.ro
magazinmr@yahoo.com

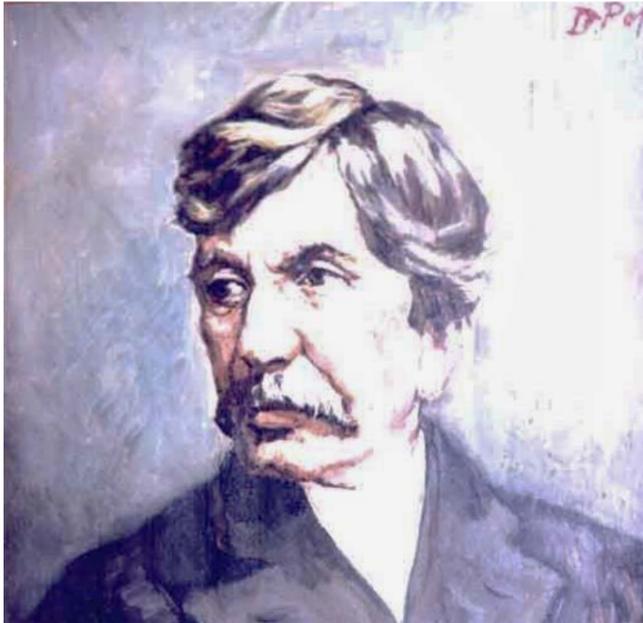
ISSN:
1453-2700

2009

Două vorbe ...

Trăim într-o epocă de zbcium și de enervare generală.

Poate că niciodată nu s-a văzut, între literații unei țări, o luptă mai înverșunată și mai neleală, o dușmănie și-o ură mai îndârjită ca aceea care s-a întezit de câțiva timp între fruntașii literaturii noastre. În revistele lor, în conferințele pe cari le țin la Ateneu, în conversațiile intime, măștrii noștri se sfîșie unii pe alții, cu o patimă care pe ei îi micșorează și îi orbește, iar pe noi, tineri, deprinși să-i admirăm și să-i vedem mari și senini, ne umple de melancolie; ura lor rănește pietatea noastră. Nimic nu se mai respectă. O revistă destul de serioasă tratează pe dl. Hîjdău ca pe un „biet bătrîn”, cu care nu mai poate sta cineva de vorbă, dl. Hîjdău scrie despre dl. Maiorescu că n-a știut decît să producă ciraci ca Dragomirescu, Pătrașcu etc, dl. Maiorescu trimete pe Gherea la școală... Unii pe alții se fac ignoranți, năuci, incapabili de a pricepe și de a face ceva bun în țara asta. Ce scandaloase sfezi la poarta nemuririi !... Noi, cînd eram în școală, divinizam pe oamenii aceștia. Acum, în literatură, sunt clici ca și-n politică. Delavrancea n-are talent pentru *Convorbiri literare* și Caragiale e un „fachin” pentru *Revista nouă*. Același scriitor e un

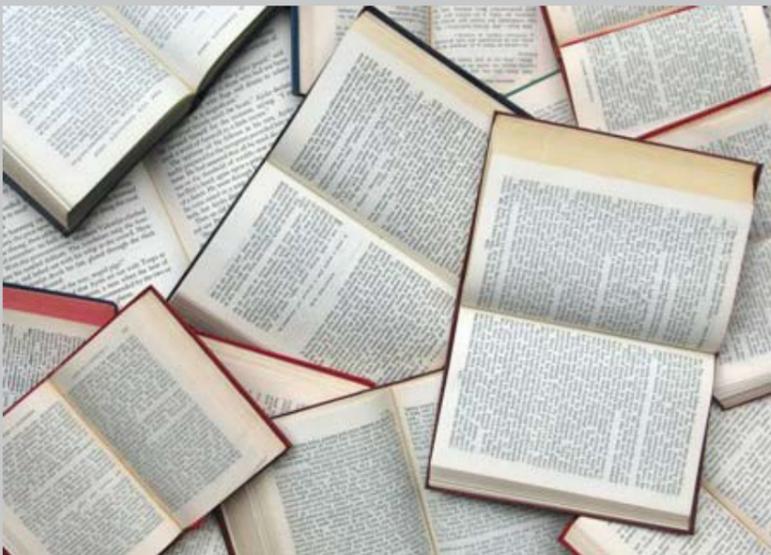
geniu dacă rămîne în „tabăra noastră”, e un „idiot” dacă ne părăsește; nicăieri un cuvînt de adevăr și de dreptate despre talentul unui om, despre valoarea unei cărți. Gazetele zilnice, cari au un contact mai strâns cu publicul, nu se ocupă de asemenea nimicuri: pentru el, sosirea unui prefect în capitală „în interese de serviciu”, a fost întotdeauna un eveniment mai însemnat decît aparițiunea unei lucrări literare sau științifice. Avem academie, ateneu, universități, muzee, laboratorii, biblioteci, avem tot aparatul de cultură al unui stat pus pe drumul civilizației. Ar trebui ca din capitală să se reverse asupra întregii țări lumina acestor instituții ; ar trebui ca presa să se ocupe mai de aproape de ele, să arate publicului că în afară de larva și hărțuielele politice, cari țin primul plan în atenția generală, mai e cîte ceva de remarcant în activitatea noastră națională. Arareori am văzut două, trei rînduri într-o gazetă despre vro conferință de la Ateneu, dar nu știu să se fi ținut la Orfeu sau la Teatrul Dacia un discurs politic, cât de neînsemnat, care să nu fi fost relevat și comentat de toate ziarele. Și tăcerea aceasta, pe care o lasă presa în jurul manifestării culturale și artistice a neamului nostru, stinge o bună parte din dorul de muncă și entuziasmul tinerimei și înlesnește tînjirea simțimîntului național, care, și fără asta, nu prea e rădicat.

Alexandru VLAHUȚĂ

Articol apărut în revista „Viata”, anul I, nr. 1, din 28 noiembrie 1893

(urmăre din pag. 1)

Inflația de poeți

nevoie de un fundal pe care s-au proiectat, vai!, puținele, rarele, mereu mult-așteptatele capodopere, care refuză să se ivească în amețitorul ritm tipografic al zilelor noastre.

Pus pe gînduri de „alarmă” cu privire la „inflația” poeziei, am răsfoit marea *Istorie* a lui G. Călinescu, în vederea unei comparații cu anii noștri, ai abundenței lirice mai sus-pomenite. Ei, bine — apăreau și altădată, între cele două războaie mondiale de pildă, foarte multe cărți de poezie! S-au „produs” și pe atunci nume — cu duimul, căzute repede în uitare. Într-adevăr, cine își mai amintește de A. Dominic, Const. Goran, Panait Nicolae, M. D. Ioanid, Alexandru Baiculescu, N. Milcu, Sergiu-Victor Cujbă, George A. Petre, George Fonea, Lucian Costin, V. Spiridonică, Dem. Păsărescu, Ion Pogan etc. etc?

Tot acest potop de „poezie” și „poeți” n-a împiedicat apariția corifeilor liricii noastre interbelice.

Vor rămîne și poeții noștri de azi, alegîndu-se din ceea ce unii au numit, cu nejustificată îngrijorare, „inflație” a poeziei contemporane.

Apar și cărți cu poezie de valoare îndoielnică, dar aceste cărți nu le amenință pe cele bune cu prezența lor nesemnificativă, prezență... inexistentă, s-ar putea spune.

O campanie de arestări surprinzătoare

Atimele arestări din zona sportivă, începînd cu Gigi Becali și oamenii săi, Pănescu de la Pitești împreună cu corupții săi Președintele C.C.A. cu încă trei arbitri divizionari, puși după gratii în mod neașteptat, s-ar vrea probabil ca să se uite corupția cu tentă generalizată, de ai cărei promotori „nu se atinge nimeni”. Mulțimea

are impresia că se dă iarăși „circ” și „pâine”, pentru a se abate atenția de la problemele mult mai grave ale societății românești sau s-a început deja campania electorală. Astfel e greu de înțeles de ce s-a ales acest moment tocmai acum, cînd „problemele” erau cunoscute demult, cu excepția celei a lui Gigi Becali, cînd victima era arestată și autori furtului mașinii sale erau în libertate. Hoții erau cei care au reclamat, sechestrări de persoane. Cei drept că nimănui nu îi este permis să își facă dreptate singur!

Cît privește marea corupție poate încă să doarmă liniștită.

CUM SE NAȘTE IUBIREA

scriitorul care și-a ales limba în care a scris povești de dragoste șlefuit vocabularul din Codul Penal nu s-a mulțumit cu bucuriile creației. În 1882, anul când *Despre dragoste* a văzut lumina tiparului, s-a lăsat tentat să clasifice, aplicat, ceea ce firește ține de zona greu de întabulat a afectelor. Cu aceeași curiozitate cu care Marie Henry Beyle (1783-1842), adevăratul nume al părintelui unanim recunoscut al realismului, a cercetat moravurile și cutumele primului veac, el s-a încumetat și spre adâncurile sufletului.

Stendhal își justifică verdictele recurgând la argumentul prin care realismul a intrat în literatură: "Eu nu critic, nici nu aprob, eu observ".

Țată ce se întâmplă în sufletul nostru:

✓ Admirația.

✓ Îți spui: „Ce plăcere poate fi mai mare decât să poți sărută, să te lași sărutat! etc.”

✓ Speranța.

Studiezi perfecțiunea; acesta este momentul în care o femeie ar trebui să cedeze pentru a atinge cele mai intense plăceri senzuale. Dar celor mai reținute femei li se înroșesc ochii în aceste momente; pasiunea este atât de puternică; plăcerea atât de intensă, încât se trădează prin gesturi surprinzătoare.

✓ Se naște iubirea.

Să iubești înseamnă să simți plăcerea de a vedea, atinge, simți prin toate simțurile, și cât mai aproape

posibil, obiectul care-ți stârnește iubirea și în care ai trezit iubirea.

✓ Începe prima cristalizare.

Îți place să o împodobiești cu toate darurile pe femeia de a cărei iubire ești sigur. Îți amintești întreaga bucurie cu o infinită plăcere. Exagerezi o însușire superbă, care tocmai ți-a picat din cer, pe care n-o cunoști și de posesia căruia ești sigur.

Lăsați să lucreze imaginația unui îndrăgostit timp de douăzeci și patru de ore și iată ce veți găsi.

În minele de sare din Salzburg, se aruncă în adâncurile părăsite o ramură de copac desfrunzită de iarnă; după două sau trei luni, ramura este scoasă, acoperită în întregime de cristale strălucitoare: crenguțele cele mai mici, subțiri ca piciorușul unui pițigoi, sunt împodobite de nenumărate diamante mobile și orbitoare; nici nu mai recunoști ramura inițială.

Ceea ce numesc eu cristalizare este operația prin care spiritul descoperă în tot ce există noi perfecțiuni ale obiectului iubit.

Un călător îți vorbește despre răcoarea grădinilor de portocali din Genova, pe malul mării, în zilele toride de vară: ce plăcere să guști această răcoare împreună cu ea!

Unul dintre prieteni își rupe mâna la vânătoare:

câtă plăcere să fii îngrijit de femeia pe care o iubești! Să fii întotdeauna cu ea, să o vezi mereu cum te iubește, asta aproape face ca durerea să dispară; și uite-așa pornești de la mâna ruptă a prietenului tău ca să pui opreliște oricărei îndoieli asupra bunătății cerești a iubitei tale. Într-un cuvânt, ajunge să te gândești la perfecțiune ca s-o vezi în obiectul iubirii tale.

Acest fenomen pe care mi-am luat libertatea de a-l numi *cristalizare* izvorăște din natura noastră care poruncește să căutăm plăcerea și care ne face să ni se urce sângele la cap, din sentimentul că plăcerile sporesc o dată cu perfecțiunea obiectului iubit și la gândul *îmi aparține*. Sălbaticul nu are timp să facă pasul următor. El simte plăcere, dar activitatea propriei minți nu-i servește decât să hăituiască prin pădure căprioare și să se întremeze cu carnea lor numai-decât, ca să poată scăpa de pericolul de a cădea sub secură dușmanului său.

La cealaltă extremitate a civilizației, nu mă îndoiesc că o femeie tândră, o dată ajunsă aici, mai poate cunoaște plăcerea senzuală în alte brațe decât ale bărbatului pe care-l iubește¹. Exact invers decât sălbaticul. Dar, la națiunile civilizate, femeia își poate permite luxul sentimentelor sale, pe când sălbaticul este atât de prins de activitățile sale încât ajunge s-o trateze pe femeia sa ca pe o vită la târg. Dacă femeile unor animale sunt mai fericite, aceasta se întâmplă pentru că hrana masculilor este asigurată.

Dar să părăsim pădurile și se ne întorcem în

Paris. Un bărbat îndrăgostit îi atribuie femeii iubite întreaga perfecțiune; cu toate acestea însă, atenția poate fi ușor distrasă, pentru că inima se satură de monotonie, chiar în cazul unei fericiri perfecte.

Iată ce se întâmplă:

✓ Se naște îndoiala.

C â t e v a schimburi de

priviri sau alte întâmplări care pot dura fie o clipă, fie câteva zile, fac să se nască speranța, iar mai apoi o întăresc. Iubitul, care și-a revenit din zăpăceala inițială și căpătând obișnuința fericirii, sau mânat de teoria care, bazată întotdeauna pe cazurile cele mai frecvente, interesează doar femeile ușoare, iubitul, deci, pretinde tot felul de asigurări și vrea să-și forțeze fericirea.

Răspunsul la aceste pretenții este indiferența, răceala și chiar furia; în Franța, o vorbă ironică ar putea spune: „Te crezi mai departe decât ești!”. Astfel se poartă o femeie care se trezește dintr-un moment de rătăcire și se supune regulilor pudorii pe care le-a nesocotit, dacă nu o face pur și simplu din prudență sau cochetărie.

Iubitul ajunge să se îndoiască de fericirea care-i părea promisă, devine aspru din cauza speranței pe care crezuse că a întrevăzut-o.

Încearcă să găsească alte plăceri ale vieții, *le descoperă goale*. Este cuprins de teama unei nefericiri de neîmpăcat; o dată cu ea apare atenția profundă.

A doua cristalizare.

Acesta este momentul în care începe a doua cristalizare, iar în chip de diamante sunt asigurările cu care se hrănește:

Mă iubește.

Cu fiecare sfert de oră din noapte care urmează momentului în care s-a născut îndoiala, după un eveniment dureros, îndrăgostitul își spune: „Da, mă iubește” și cristalizarea se consacră căutării de noi farmece; apoi îndoiala, cu privirea ei rătăcită, pune stăpânire pe el iar el se oprește în suspine. Inima uită să-i mai bată, își spune: „Dar oare chiar mă iubește?” Cuprins de această îndoială dulce-amară, bietul îndrăgostit simte cu ardoare: ea mi-ar oferi plăceri pe care numai ea mi le poate da în lumea aceasta.

Tocmai evidența acestui adevăr, această sfâșiere între starea ce-l duce în pragul prăpastiei și fericirea perfectă, ridică o cristalizare la un rang superior celei dintâi. Îndrăgostitul rătăcește mereu în aceste trei idei:

• Ea este perfecțiunea întruchipată;

• Ea mă iubește;

• Cum să fac să obțin de la ea cea mai mare dovadă de iubire? Momentul cel mai sfâșietor pentru iubirea unui tânăr este acela în care-și dă seama că a raționat prost și că trebuie să distrugă întregul proces de cristalizare.

Este pusă astfel la îndoială cristalizarea însăși.

Stendhal

Sebastian Papaiani

“Când capeți un răspuns, te << luminezi >>. Când pui o întrebare, în schimb, luminezi lucrurile.”

Constantin NOICA

În destinul filmului românesc, Sebastian Papaiani se oglindește ca permisia în ochii soldatului: o bucurie în veșminte mereu tinerești. De acest artist născut sub semnul tinereții fără bătrânețe, anii se tem. L-am întâlnit într-o zi frumoasă ca un cuibar în luminis. Veneam îndemnat de o admirație pe care soția mea, m-a rugat să nu i-o ascund. Și dânsul a simțit asta, onorându-mă cu o întâlnire fără orologiu. Om atent la pleoapa partenerului de dialog, bărbat iubitor de semeni și tovarăș sincer pentru prieteni, maestrul crede că „viața omului e deasupra începutului și sfârșitului pământesc”. Asta am înțeles eu. Și am mai reținut ceva la despărțirea de acest artist punctual ca un ceas Breguet. Am priceput taina tinereții sale! Sebastian Papaiani, maestrul Sebastian Papaiani, privește viața așa cum Manase, personajul lui Okuizumi privește piatra: cu uimire, cu extaz, cu teamă, dar mai presus de toate cu nesfârșita sinceritate a iubirii.

C. Noica

- Gata maestre?
- Așa repede începem?
- Cu egoismul peștorului de răspunsuri, da.
- Și cu ce începem?
- Cu începutul.
- Strămoșii mei, după tată au venit din Grecia. Bunicul meu, Tache Ianis Papaianis, era din Salonic și se ocupa de grâne. Știa puțin românește, el vorbea mai mult armânește. Din păcate, nu a învățat pe nimeni, nici pe copiii lui măcar și har Domnului a avut opt.

- Și nu l-ați întrebat, de ce?
- Ei, cum să nu, vă spun imediat ...
- Pe mine mă cheamă Vasile și nu puteam nici măcar plimba cercul prin praf, când dumnea-

voastră etajați cinematografia românească. Înțelegeți ce vreau să spun? ...

- Bine Vasile, dar unde am rămas?
- Ați rămas să-mi spuneți de ce nu v-a învățat bunicul armânește.
- Știam unde am rămas, dar am vrut să te verific dacă mă urmărești. E, poporul ăsta cum îți spuneam, naiv și ușor de mințit, confunda la vremea aceea armânii cu grecii fanarioți.

- Și de aici teama de viitor.
- Da.
- Ulterior și chiar azi, ne confundă cu legionarii.
- Așa. Deci armân din Salonic.
- Avea dreptate Henry Maine când spunea că în afara forțelor oarbe ale naturii, nu există nimic pe lume care să nu fi existat întâia oară la greci?

- Așa spunea?
- Da. Și iată că Sebastian Papaiani ca să existe în România, a existat întâia oară la greci.

- Da. Avea dreptate Maine.
- Maestre, nu vă întreb în câte filme ați jucat, vă întreb în câte nu ați jucat?
- În vreo două!

- Ca telespectator, mă întorc deseori la un film ca la o bucurie permanentă, pentru că acest film m-a convins că primăvara iluziilor poate fi un anotimp etern.
- “Un surâs în plină vară.”
- Țasta e!
- Și este chiar așa cum frumos ai spus.
- Mulțumesc. Unde s-au făcut filmările?
- La Râmnicu-Vâlcea în localitatea Păușești-Măglaș – uite că o mai țin minte – în curtea unui gospodar care, ca tot românul, din clipa în care i-am ocupat curtea, el ne-a luat drept musafirii săi și în fiecare dimineață, el, cu un țoi legat cu sfoară ne dădea câte o țuică.

- Cât au durat?
- Cam trei-patru luni.
- Cum s-a făcut selecția actorilor în acest film?

- În nici un caz prin concurs. Doar la primul meu film, că eram necunoscut.

- Primul film fiind care?
- Un film al lui Mircea Mureșan care și el a debutat chiar cu acel film, care se cheama „Partea ta de vină”.

- Câți bani ați primit pentru „Un surâs în plină ...?”

- 40.000
- Enorm.

- Enorm pe dracu.
- Păi cum? Cu 40.000 de lei în 1965

îți cumpărai un apartament în București cu cel puțin două camere.

- Care apartament?
- Chiar așa, un apartament care azi ar costa 70.000 de euro, adică mai bine de trei miliarde de lei.

- Vasile, tu ești mai machidon ca mine! Dar stai puțin, din banii ăștia primeam în mână 24.000.

- Tot era bine și mult. Era salariul unui contabil-șef din mediul rural pe doi ani!

- Tu nici nu erai născut atunci, de unde știi?
- De la contabilul șef!

- Dar știi ce era interesant?
- Ascult.

- În România de atunci și chiar mai încoace, luai banii ăștia, 40.000, cât îți am spus chiar dacă făceai filmul la birou. Îți dădea aceeași sumă, nu conta că tu te chinui prin apă ori pe câmpul de bătălie.

- Și unde sunt banii? Că v-ați luat mașină târziu și stați într-un apartament de stat.
- Mă da pe toate le știi!. Mai am și o casă din chirpici lângă a lui Fănică Iordache la Gruiu.

- Banii!
- Vasile, nu sunt omul banilor, am iubit banii în măsura în care i-am cheltuit.

Dar uite, îți spun ție acum unde sunt banii, vrei?
- Aștept.

- Făceam un film la Constanța cu Ilarion Ciobanu, un film care se cheama „Asediu” și după două luni de filmări, ne-am dat seama că nu mai avem niciun ban.

- Nu ați mai avut bani?
- Nu, că noi mâncam la

restaurant tot timpul nu ca alții la „brișcă” – salam cu ceapă. Și-mi aduc aminte, că nu mi-i rușine nici jână, că două fete ne-au dat bani să

ajungem cu trenul la București. N-aveam bani de tren. Două fete ne iubeau că eram și noi tineri. Ele, fetele, lucrau la un magazin pe

valută cum era atunci la hoteluri. Și ne-au dat la fiecare câte o sută de lei. Pentru drum. Și acolo în tren,

ne-am întâlnit cu directorul cinematografului românești, Stanciu se numea, care atunci când a aflat

că banii de drum sunt de la fetele care ne-au condus la tren, deși era om bun, a greșit și ne-a întrebat:

„Ce dracu mă, ați făcut cu atâția bani? Și Ilarion Ciobanu i-a răspuns cu un glas mai grav decât îl

puteam bănuși: „Ce spui mă milogule? I-am cheltuit!”

- Ce simțământ vă încearcă atunci când revedeți acest film?

- Știi, am mai spus asta și dacă am mai spus este adevărat: simt în mine atunci, o fărâșă de poveste.

- Există regizori care se luptă și pentru „pușculița” actorilor?

- Sergiu Nicolaescu.

- În ce fel?
- Până la el primeam 40.000 chiar dacă filmam 4 luni, de la el, am primit

17.000, pentru 15 minute. Plătea bine actorii.

- Vă măhnește vreodată evidența, că nu aveți un comic de circ?

- Deloc. Eu nu pot să cad și lumea să râdă. Eu nu sunt Jean Constantin.

- Țigan?
- Așa știi tu că e țigan?

- Da.
- Măi, pe mama lui o cheamă Caliopi. Ce țigan, aromân toată ziua.

- Aromân?
- Da, da, da. Are o soră profesoară. Îi cunosc familia. Îl știu și pe fratele lui.

Dar el ca „țigan” a făcut multe. Glumițele lui cu tata general în față la hotel „Ambasador” numai ca țigan le putea face.

- Deși nu a purtat titlul de “Artist al Poporului”, Toma Caragiu a umplut această noțiune de conținut.

- Toma era un copil mare. Avea o teamă continuă de platoul de filmare, din pricina faptului că juca mult teatru. Teatrul este ca o molimă, se așează pe tine pe măsură ce joci și el se ferea de acel ton de teatru care este ușor în afara vieții.

Tonul în teatru pleacă de la regizorul care strigă din fundul sălii: „Mai tare mă,

că nu s-aude!” Și atunci tu prin tăria vocii, tu fugi de realitate. În film, ori în viața de zi cu zi, dacă vorbești ca în teatru, lumea te întreabă: „Ești surd?” Dar ca om, Toma era extraordinar. El mă iubea pe mine și pentru că sunt aromân și îi părea rău că nu știu să vorbesc armânește. A vrut de multe ori să mă ia la Ploiești dar eu îi spuneam mereu: „Mă nea Toma, cum să mă iei la Ploiești? Păi, eu sunt actor la Sibiu, eu dacă plec de aici, eu sar peste Ploiești și mă opresc la București.

- Directorul de teatru azi?

- Directorul de teatru azi, încurcă un teatru. Serios îl încurcă. Uneori se obrăzniceste în fața actorului cu amenințări de genul: „Te trec la avizier”, ori micșorându-i salariul e.t.c. Ori actorul, în astfel de situații se complexează.

- Dar cel de ieri?

- Uite, e foarte bine că m-ai întrebat, pentru a putea singur să cântărești: Vasile, la Sibiu unde majoritatea actorilor erau amatori – numai eu cu Chișe Ion, aveam terminată o facultate – ei, la Sibiu cum îți spun, am avut un director excepțional, Albani, era ardelean și noi îi spuneam „Mohicanul” că era dintr-o localitate Moca, ei, omul ăsta prin felul său de a conduce îngăduia actorului talentat să devină vedetă. Pe mine el m-a creat. Nu Bucureștiul.

- Bănuiesc că acolo la Sibiu ați trăit și prima farsă.

- O, mi s-a făcut o

farsă care și azi mă amuză teribil. Pot să o povestesc?

- Mai întrebați?

- Ei bine, acest domn Albani – eu nu jucasem nimic încă la Sibiu, era prin 1960, și locuiam în teatru, era sărăcia locuințelor atunci ca și acum, acum poate chiar mai rău că nu mai e primul secretar, îmi spune că trebuie să joc în Harap-Alb chiar în seara aia. Mi-a dat textul, textul era în versuri și într-un loc suna așa: „Stai domniță, suntem bărbați aicea, de ce se sperie o pasăre? Suntem bărbați aici cu brațele de criță, de ce se înspăimântă o pasăre?” Timp în care eu trăgeam sabia din teacă, eram în maieu și eram total complexat din pricina faptului că omul care trebuia să joace și se îmbolnăvisese, avea 1,50 și eu 1,81. Deci maieu nu-mi venea, haina nu-mi venea ... nimic și brusc, privindu-mă în oglindă, îmi amintesc vorbele tatălui meu care atunci când a aflat că doamna Crina Cojocaru din Pitești – actriță – m-a sfătuit să mă fac actor a zis: „Fugi mă de aici că tu nu ești comic, tu ești caraghios”. Unui actor dacă îi spui așa ceva l-ai nenorocit. Nu mai are încredere, că nu are nimic caraghioslăcu cu talentul.

Ei, așa arătam eu în maieu ăla, cu sabia. Ca un caraghios. Am intrat cu complex. Mai mult chiar, de parcă nu ar fi fost destul, un coleg mai vârstnic, mi-a pus sabia invers în teacă și când am zis versurile pe care le-am amintit, mușchii mei de criță, trag sabia, trag, dar spada nu iese din teacă. Și brusc, te rog să mă crezi, am început să plâng. În Harap Alb era Besoiu care repede s-a întors și a început să râdă. Albani la fel, iar soția lui care era pretendentă la mâna lui Harap Alb a început să facă „pipi” pe ea de râs. Nu te mint, doamna, soția lui Albani, se numea Zoe Anghel și cum pe scenă era „linoleum” ce a scăpat ea, s-a dus în cușca suflerului. Săracul, Cojocaru îl chema, nu-l uit cât trăiesc, era din Pitești. În acest timp, eu mai trag de sabie, mai urlu, mai plâng, ăia râdeau de se prăpădeau, râdea lumea în sală când, în sfârșit, sabia se smulge și-mi zboară din mână peste râsul general al sălii până în mijlocul ei. Și cum nu ajungea cât pătimisem, mai văd că se ridică un munte de om și cu un glas de baci, îmi strigă: „Ho, bă, că nu suntem la luptele de la Șelimbăr!”

- Maestrul Beligan ne arată că scena nu refuză niciodată un actor din pricina de vârstă. Sunteți măhnit că în plină maturitate creatoare nu jucați?

- Sigur că sunt, dar ce să fac?

- Cred că asta e marea și singura dramă a artistului.

- Ai perfectă dreptate! Vasile, în teatru, totul e să nu-ți treacă anii fără să joci. Dacă ai trecut de vârsta lui Harap Alb, nu-l mai poți juca. Pentru asta nu există șansa întoarcerii și cum bine spuneai, asta e marea lui dramă.

- Actorul vedetă e un om normal în sensul adjectivului întâlnit în Dex?

- Nu! Aveam odată o discuție cu Fănică Iordache și el făcuse un gând și într-o zi mă trezesc că-mi spune: „Bică, mă tu te-ai gândit vreodată că în România, nu există nici un actor nebăutor talentat? Mă, toți actorii care beau au talent.

- Și e adevărat?

- Tu ce zici? Vasile, actorul bea dintr-o voluptate a talentului.

- Eu credeam că din patimă.

- Sunt patimi și patimi.

- Aș vrea să știu dacă există și patimi care vă amuză.

- Da. Aveam un coleg care mințea. Era o frumusețe să-l auzi mințind. Se ducea până la closet, se întorcea și spunea că acum a venit cu avionul de la Paris. Că s-a stricat avionul și a trebuit să sară ca parașuta. Îl oprea câte unul: „Ai mă, că ai fost la ...”. Sărea ca ars! „Taci mă din gură!” „Păi minte mă Bică!” „Minte da-i o frumusețe”.

- Ce iubiti mai mult?

- Viața. Nu-mi pare rău că mor dar îmi pare rău după viață.

- Sunteți atât de tânăr domnule Sebastian Papaiani ...

- Mă bucur Vasile, mă bucur că îmi spui așa.

- Ce personaj e greu de făcut?

- Fii atent! Greu nu e Richard, ăla îl faci cu-n picior mai scund, cu cocoșă ș.a.m.d., restul e talent. Greu e să faci omul de rând. Omul care nu are identitate. Țăla e greu. Țăla e complex.

- Făniță?

- Exact! Cum e ăla? Cum e Păcală? Păcală, de unde să știu eu cum e Păcală? Și știi ce mi-am zis? Păcală domnule, sunt eu. Eu, Bică Papaiani, grecoteiul, așa cum îmi spuneau colegii, eu sunt ăla, cu viața pe care o am, cu vigoarea pe care o aveam atunci, că eu am făcut Păcală, nu la 20 de ani, eu aveam 30, că mă mir și azi cum mă urcam pe copacul ăla.

- Ce credeți că l-ar măhni pe Păcală azi în țara lui?

- Că oamenii nu se iubesc. Oamenii se suspectează.

- Chiar și dumneavoastră?

- Da Vasile, chiar și eu. Păi de când am venit și am văzut hotelul ăsta ... „Mă da de unde a avut ăsta banii domnule?” Da, chiar și eu. Îmi amintesc în acest sens o întâmplare din viață, petrecută undeva unde îmi spălăm mașina. Eu o spăl rar că tata m-a învățat așa că „intră apă pe unde nu trebuie și ruginește mașina”, ei și cum așteptam eu la rând vine după mine un domn cu un „gip” negru – era vremea când se făceau prețurile în dolari – și ăsta vine la mine fără să mă cunoască ...

- Să vă recunoască.

- Bine, să mă recunoască și-mi spune cu un ton pe care îl bănuiești: „Vin de la vânătoare, îmi pică ochii de somn și mai am și o întâlnire de afaceri. Nu mă lăsați în față?”. „Dacă mă lăsați și ăștia” – zic eu – „da ce mașină frumoasă aveți!” Dar eu cu un jind am zis, pe care el nu l-a înțeles. „Îmi închipui cum o să arate când va fi spălată ...”. „Domnule îți faci mustățile în ea”. „Cât va costa?” „24000 de dolari” zice. Și eu îi replic mirat: „De unde ați avut atâtia bani domnule?” Și a plecat de lângă mine și din spălătorie ca din pușcă. Ei, mi-am zis, „pot eu să stau cu ăsta dacă el nu-mi spune de unde a avut banii? Ce hoț e ăsta? Un hoț e în stare de multe, minte, fură, ucide.

- Nu sunt necesare toate defectele.

- Nu, unul, că de la ăla se trag toate.

- De ce vă temeți?

- De sănătate. M-am lăsat de fumat de frică. Fumam trei pachete pe zi, și la spitalul „Filaret” un doctor, Marica se numește, oltean, făcuse sport și era mare de tot dar vorbea blând, se apropie într-o zi de mine – eram bolnav de un plămân – se uită la țigările de pe noptieră și-mi zice: „Te văzui, te văzui în mai multe filme, mi-ai plăcut” și duios m-a mângâiat. „Fumați” zice. „De treizeci de ani”, îl asigur eu. A oftat lung – a jucat bine momentul – și pe urmă și-a lăsat mâna ușor pe umărul meu zicând: „Îmi pare rău da’ o să muriți!”, și-a ieșit. A fost un actor extraordinar. Nu te mint. Și-a jucat rolul fantastic. Imediat, am luat țigările și le-am aruncat pe masă. Mai eram cu două persoane în salon – că nu-mi place să fiu singur la spital, adică după ce că sunt bolnav să mai fiu și singur? E, țigările le-a luat un domn Olteanu și le-a fumat. Mai târziu îl întreb: „Domnule Olteanu, de ce ai luat țigările, că dumneata ești mai bolnav ca mine?” Tocmai d-asta!”

- Care este cel mai frumos sentiment?

- Iubirea.

- Din Biblie?

- De nicăieri. Dar dacă vrei din profunzimea vieții. Ce frumos este să mângâi un copil ori să spui unei femei: „Ce frumoasă ești?”

- Ne ferim ...

- Da, din păcate, ne ferim de treburile astea.

- Cum ne ferim și când plângem.

- Exact. De ce oare? Că doar lacrima ne întoarce în copilărie. Plânsul e al copilului.

- Maestre Papaiani, sunteți imaginea a două ființe binecuvântate care v-au iubit. Dar mi-a fost dat să văd în ochii unui om pe cei care i-au dat viață. Vă purtați în ochi părinții și în ochii părinților văd numai dragoste.

- Îți mulțumesc. Frumos ai spus. Și exact! În familia mea, toată lumea a iubit. Eu cânt de drag și de dragoste. Eu plâng când cânt. Eu, Vasile, am crescut într-o lume de carnaval.

- Argezi spunea că două căsătorii sunt prea multe pentru o femeie, dar pentru un bărbat?

- Măi, pentru mine căsătoria este ca la aromâni. Deși – m-ai adus frumos din întrebare – eu am mai fost odată însurat și când m-am despărțit au venit toți ...

- Tot neamul?

- Tot, cu unchiul Nae în frunte, care era președinte la C.A.P. la Săliștea Sibiului și

care mă tot ținea aproape: „Stai mă aici să tot mănânci carne de porc”. Avea unchiul ăsta al meu o nevastă, pe care dacă o puneai în cuier și acolo stătea. Și, a venit tot neamul la Sibiu ca să mă bată. La noi în familie nu exista așa ceva! Pe cuvântul meu! „Cum adică să te desparți?” îmi zice unchiul Nae care era un mal de om. „Te pun jos și te calc în picioare!”. Zic: „Nu mă înțeleg cu ea”. „Bate-o!”. Ori eu Vasile, nu pot să bat. Eu iubesc.

- Cum vreți să încheim?

- Așa repede?

- Parcă ați venit grăbit.

- Uite, cum au trecut orele? ... M-ai luat tu cu vorba și nu mă pot opri. Mi-a plăcut, că eu sunt un timid, dacă nu-mi plăcea plecam.

- Cum sfârșim convorbirea?

- Urează-mi sănătate.

- Vă doresc să aveți sănătate la viață lungă și să vă ajungă bucuria de a-l juca pe don Quijote.

- De unde-mi știi dorința asta ascunsă?

- De la dumneavoastră.

- Vasile, ori de câte ori o să mă inviți în Banat la întâlniri frumoase am să vin.

- Și de câte ori veți veni, Elena Jurjescu o să vă cânte „Ionel Ionelule”.

- Doamna ta și cântecul meu preferat. Îți mulțumesc.

Învățământul românesc, pe mâini bune

Până nu de mult, am crezut că universitățile particulare sunt o tumoare pe trupul învățământului universitar românesc. Dar recent am aflat că lucrurile nu stau chiar așa. Există în sportul românesc cu balonul rotund echipe ce evoluează în divizii sătești. Din acele echipe, sute și mii, dacă un singur jucător se ridică prin ani în divizia națională rolul lor este justificat. Tot asemenea și cu universitățile particulare. Dacă din amfiteatrele lor, unul, doi, sau trei studenți, vor trage brazdă în istoria profesiei lor, ele trebuie lăsate să funcționeze. Nu pe ele se sprijină școala românească. Școala românească se sprijină pe instituțiile ei tradiționale, adevărate. Una dintre ele, fiind Universitatea „Politehnica” Timișoara și prin Facultatea sa de Electrotehnică și Electroenergetică unde în 8 mai a.c., dl. Petrică Botezatu, prieten al trustului nostru de presă, și-a susținut teza de doctorat privind „Implementarea sistemelor de automatizare, măsură și control în centralele termice cu cogenerare”. Expunerea lucrării coordonată de dl. prof. dr. ing. Alexandru Vasilevici, ne-a convins la sfârșitul ei, că învățământul românesc se află pe mâini bune. Publicăm mai jos, cuvântul de mulțumire adresat de, de acum, dr. ing. Petrică Botezatu la sfârșitul susținerii tezei sale, precedându-l cu felicitările noastre.

De președinte, onorată comisie, d-lor profesori, stimată audiență.

Astăzi, aici, cu acest prilej, doresc să mulțumesc conducerii facultății de Electrotehnică și Electroenergetică, d-lui decan prof. dr. ing. Petru Andea, d-lui prof. dr. ing. Alexandru Vasilevici, conducătorul științific al lucrării de doctorat, dvs. d-lor profesori de la facultatea de Electrotehnică și Electroenergetică.

Prin înțelepciunea și îndrumarea dvs., m-ați informat ca inginer cu un bogat bagaj de cunoștințe acumulat în perioada de studenție, și vă mulțumesc pentru sprijinul acordat odată cu trecerea mea în producție, asigurându-mi astfel continuitatea în pregătirea tehnică și în activitatea din procesul de producție.

Vă asigur d-lor profesori de respectul, recunoștința și dragostea mea pentru dvs., pentru ceea ce faceți zi de zi și în mod special pentru tot ce a-ți făcut pentru mine, luând de la dvs. d-lor profesori în mod tacit ținuta morală, înțelepciunea și dragostea de știință.

Vă doresc multă sănătate, îndeplinirea tuturor dorințelor în pace și bucurie.

Mulțumesc iubitorilor mei părinți pentru grija și dragostea pe care mi-o poartă dându-mi bucuria celor șapte ani de acasă.

De asemeni, mulțumesc familiei mele pentru înțelegerea, dragostea și liniștea pe care mi-o dăruiesc de peste două decenii.

Cu acest prilej mulțumesc d-lor directori care au fost conducători în unitățile în care am lucrat cât și celor cu care am colaborat în timp, prezenți aici, și celor care nu sunt prezenți din anumite motive, sprijinindu-mă în desfășurarea procesului de producție și desăvârșirea mea ca om de a avea bucuria împlinirii profesionale.

Mulțumesc d-lui Vasile Todî, membru al Uniunii Scriitorilor din România și director al Trustului de Presă Magazin, care m-a convins ca atât în armata presei cât și în viață, fiecare om are nevoie de un prieten, adică, de un înger păzitor, cum spunea Nichita.

Nu în ultimul rând doresc să mulțumesc și celor prezenți pentru a împărtăși bucuria zilei de azi alături de mine, și vă doresc multă sănătate, bucurii și împliniri.

Dr. Mircea Petroman

PARISUL NU DOARME NICIODATĂ

Amic nu i se părea vicontelui de Gontaut-Biron mai frumos decât Parisul în primele ore de după răsăritul soarelui. Atunci culorile sunt mai vii, peisajele mai luminoase, umbrele și petele de aur se conturează mai precis, dând parcă peisajului parcă o anumită valoare estetică. Acum însă, când scriu aceste rânduri, Parisul doarme. Doarme Parisul? Nu, Parisul nu doarme niciodată, doar o parte din locuitorii săi se odihnesc, în vreme ce o alta, abia s-a întors acasă de la o finală – extraordinară în finalul ei: „Coupe de France”.

Calificată după ce în semifinala învins Grenoble cu 1-0, Rennes a întâlnit Guingamp, care, l-a rândul ei a trecut de Toulouse. Întâmplare nu des întâlnită, ca finalistele cupei să vină la Paris din aceiași regiune a Franței. La ora la care scriu, Bretania râde cu un ochi și plânge cu celălalt.

La scurt timp după ce m-am așezat pe locul rezervat la masa presei ca trimis al Trustului de Presă Magazin, acreditat de Asociația Internațională a Presei Sportive – AIPS, ni s-a adus la cunoștință că președintele Nicolas Sarkozy va fi prezent la finală, chiar dacă el și-a exprimat public – printr-o gafă monumentală – refuzul de a participa. La alegerile prezidențiale Sarkozy a fost înfrânt în Bretania și soțul doamnei sale nu uită asta. Totuși, cu puține minute înainte de începerea finalei, el își ocupă locul rezervat la „Tribuna Prezidențială” care poartă acest nume de la „facerea” stadionului.

Cu o jumătate de oră înainte de începerea meciului, o fanfară a cântat fără oprire însoțită de murmurul admirativ al spectatorilor. Imaginați-vă Marseillaise cântată de 80.000 de oameni și veți înțelege de ce s-a prăbușit Ierihonul.

La scurt timp după fluierul arbitrilor Thierry Auric, se consemnează și prima ocazie irosită de Eduardo. La capătul ei, Rennes se clatină, Guingamp slăbește ritmul și avem o primă repriză care ne duce cu gândul la prelungiri. De înțeles modul de abordare al jocului de către cele două echipe dacă ne gândim la presiunea tribunelor și la apăsarea gloriei. A venit însă minutul 69, când americanul Bacanegra, a deviat balonul atât cât să-l păcălească pe Gouclin și întregul oraș Rennes a „explodat” de bucurie. În dreapta mea un ziarist din Rennes, plânge și râde. Peste numai trei minute însă, brazilianul Eduardo l-a înțepenit în tristețe. Dovadă că în fotbal nimic nu durează. În 69 de minute, nici un gol. În 120 de secunde, două! Întreg stadionul e în delir, și echipele refuză să mai joace la prelungiri. Hansson, căpitanul suedez al echipei din Rennes, cel care a greșit grav la golul egalizator, își salvează echipa la scurt timp după egalare. Stade de France a devenit epicentrul unui vuiet asemănător cu acela al forțelor oarbe ale naturii dezlănțuite, vuire ce înspăimântă și depersonalizează deopotrivă. Sunt totuși 80.000 de plătitori! Un alt coleg de la „Masa Presei”, îmi urlă efectiv în ureche dar nu pot înțelege nimic. Îmi amintesc brusc vorba de acasă: „Bă, nene cu un zgomot de nu se mai înțelege om cu tovarăș”.

De acum totul e posibil. Iluziile cresc de ambele părți, dar, brazilianul Eduardo și-a amintit că cine poate ridica mingea pe nisipul Braziliei, zboară cu ea pe iarba Franței. Este minutul 82 și Guingamp devine a doua echipă de ligă secundă din istoria Franței care câștigă trofeul.

La marginea suprafeței de joc, antrenorul lui Rennes, Guy Lacomde, un veșnic neliniștit – nu stă niciodată pe bancă – s-a întors cu spatele la teren. Și spatele lui, e trist ...

Alexandru Todî
Paris – 9 mai 2009.

Cavalerul Negru

- de Luminița Gușet

Placheta de versuri a poetei Luminița Gușet apărută recent dovedește în mod surprinzător o maturitate intelectuală inconfundabilă și o sensibilitate aparte. Poeziile: „Cavalerul Negru, Noi doi, Iubiri albastre, Treizeci de ani” și altele, arată celor ce o citesc, o sumă de trăiri lăuntrice greu de contestat, o personalitate deosebită și o trăire interioară tumultuoasă. a debutat cu succes în revistele conduse de Ștefan Tarjoc, „Plai Românesc” și „Din Agora Economică Bănățeană”, fiind repede demascată cu poezii ca: Columna de pe rețezat” și „Obsesie”.

Expresiile rare ca și cele din „Iubiri albastre”: „Închide-ți ... pleoapele ninse de ceață/ Cu păsări de lacrimi ce dor,/ Amintește-ți ... cărările noastre/ În podurile lor .../ A vieții ceață/ Puse

pe frunte decor/ Iubirii Albastre”, lasă să se vadă un talent intuitiv puțin întâlnit.

Trăirile profunde creionate în unele poezii ca: „Treizeci de ani”, „Prea târziu”, „Dor de tată”, „Mama”, prezintă o confruntare de idei generoase și deosebite:

„Am văzut crescând în viața mea/ Și flori cu iz de fericire,/ Și-am tot căutat și am luptat crezând/ ... că vor veni vijelii și vânt .../ Și-o clipă de „iubire” ... (Treizeci de ani).

În continuare așteptăm de la ea, noi poezii ... cu noi orizonturi de aceeași bună calitate.

Ștefan Apeneșcu

Revista noastră găzduiește rar sau deloc cronici literare, dar la rugămintea domnului Ștefan Apeneșcu din Meziș - vechi colaborator - am acceptat să apară însemnările de mai jos.

Verde...

Am adunat de pe cărare,
Mere putrezite tare.

Le-am așezat în coșul de răchite,
Suflete pierdute, suflete rănite...

Din coș nimica nu se pierde.
Culoarea mușgaiului e verde.

Copile, mi-a spus țiganca înclinând
ghiocul,

Ești trist, nu îți mai place jocul?
Verde e culoarea mărului când crește,
E-a mușgaiului și a speranței, deci
zâmbește!

Victor ENACHE
Timișoara

11 Mai 2009

În ziua de 11 mai a.c., președintele „Trustului de Presă Magazin”, domnul Vasile Todî a invitat mai mulți conducători de instituții, scriitori și artiști, într-o inedită deplasare prin vestul țării, numită sugestiv „Veșnic e numai cuvântul”. O parte din cei care nu s-au „eternizat” în cramele Centrului viticol Miniș, zâmbesc a râde în fața obiectivului.

Pe larg despre această excursie a inimii, în numărul viitor al revistei noastre.

Prof. Marius Nițov
- Gătaia -

Lui Grigore Vieru!

Coborând din tot înaltul
Noaptea magică de vară
Ai cântat ca nimeni altul
Viața simplă de la țară.

Pentru-o Noapte (doar) de vară
Satu-ntreg l-ai colindat
Să zărește întâia oară
Că-ntr-o clipă-a și-annoaptat!

Nici o veste spulberată
Peste-ntinderi amorțite
Nici o ființă nu se-arată
Printre case „părăsite” ...

9 mai, 2009. Aurel Jicman

„Numai dorul mai colindă
Dorul tainic și pribeag,
Sainic se-ntâlnește-n prag,
Dar cu dor să se cuprindă
Drag cu drag” (G. Coșbuc).

LEPRELE

Pe coridoarele temniței au apărut într-o bună zi niște ofițeri, s-au așezat la o masă, ne-au chemat pe fiecare-n parte înaintea lor și ne-au întrebat dacă dorim să lucrăm. .. Cum' dracul să nu „dorești”, când bine ne aduceam aminte ce ni se întâmplase în perioada ciorbelor de ardei iute: ce bătaii, ce frig și ce asistență medicală au pus pe noi, că acel regim se putea repeta, ba chiar mai drastic decât cel din timpul iernii, când ne-au pregătit moralul și ne-au triat pentru canal...

Cum dracul să nu dorești să vezi soarele, lumea largă, chiar și sub escortă, sub cordon. Între timp, plantoanele și ciripitorii vorbeau insistent, entuziaști despre avantajul de-a ieși la lucru, de beneficiile ce decurgeau din această rară favoare: aplicarea condiționalului, care ducea la reducerea pedepsei — două zile de lucru fiind egale cu trei de temniță —, pachetele de-acasă — adică muncă și randament în muncă pe cheltuiala celor de-acasă —, scrisori acasă și de-acasă, libertatea de-a te mișca în aer liber, vorbitor, chiar „familiar”etc. Unii dintre ciripitori mai și provocau, spunând că nu-i bine să mergem la canal, că ne vom zdrobi în muncă și nu vom primi nimic din ce ni se promisese. De fapt acesta era adevărul. Leprele nu mințeau. Acolo a fost bine numai pentru ei:

turnătorii, șefii de grupă, pontatorii, brigadierii. Ei au beneficiat într-adevăr de toate promisiunile, în timp ce noi ceilalți, coloniștii, am fost

supuși unei vieți mai dure decât cea din pușcărie. Leprele însă nu numai că au beneficiat de aplicarea condiționalului, de pachete de-acasă — dar și de-ale noastre, care se confiscau —, de vorbitor așa-zis „familiar”, de servicii grase după ce-au ieșit afară..., dar li s-a încredințat și putere de viață și de moarte asupra noastră.

Cel care s-a lăsat ademenit și-a aprobat instigarea gunoiului cutare sau cutare a fost omorât în bătaii, sub copitele fraților Maier.

În gândul meu stăruia un scepticism total, impermeabil la argumentele ciripitorilor, dar gândindu-mă că mă voi putea mișca sub soare — deși bănuiam cu ce preț —, că s-ar putea întâmpla s-o văd pe Zoe, am înclinat să cred că nu-i rău să ies la lucru. (Și-apoi, la urma urmei, mai mult ca sigur că nu ne-apucă toamna sub pază; pînă atunci se schimbă cumva lucrurile... Vin americanii. Mai mult decât toate aceste considerente însă a atîrnat în cumpănă vedenia celor îndurate în cursul iernii, și-am acceptat (hm!) și eu munca..., aceea care înobilează pe om.)

Răspunsul astfel dat era un angajament și-o precauție totodată, pentru că ei tot te scoteau la muncă, iar, în cazul unui refuz, te declarau refractar față de intențiile lor, drept care îți aplicau un regim de exterminare pilduitoare.

Astfel s-a încheiat șederea mea la închisoarea din Aiud, din iarna anului 1949—1950.

Teohar MIHADAȘ

„Ăștia mă termină ...”

Se-au trimis într-o fostă mănăstire din Craiova, transformată în pușcărie. Mai târziu am fost fericit când am aflat că la Severin doi scriitori români, Mircea Ciobanu și Romulus Cojocaru, aflaseră că un poet a fost prins și arestat pe Dunăre, tăindu-se zborul său spre libertate.

Închisoarea era ticsită de frontieriști, dormeam trei într-un pat. Dar se spunea că la Popa Șapcă din Timișoara, detenția era și mai îngrozitoare. M-au așezat în celulă pe circular cu cei doi timișoreni, colegii mei de fișie. A doua zi însă ne-au risipit, să nu putem comunica. După o săptămână, un frontierist cu agravantă, adică era călăuză, ajutându-i pe mulți să părăsească țara, a căzut și el în cursă. Îl așteptau ani grei de temniță. Temnița din Craiova, comandant Predatu. Unde am gustat o săptămână de RESTRICTIVĂ.

Frontieristul Dascălu și-a tatuat noaptea pe frunte, cu o cerneală ce nu se mai poate șterge: Predatu, Ceaușescu, Teroare. Scandal mare în

depozitul de crimă din Craiova! L-au scos pe coridor, l-au bătut acolo să audă și ceilalți frontieriști, să-i sperie. Văzând că nu se poate șterge “mârșăvia” scrisă, frontieristului Dascălu i-a fost scalpată fruntea, i-au

dat jos pielea ... După câteva luni am fost pus în cursă spre Timișoara, unde începea procesul. Când să cobor din trenul cu deținuți, de bucurie că revăd Timișoara am uitat boneta pe cap. Un pumn ca un fulger m-a izbit în cap, lângă ochiul stâng. Era primul semn de dragoste al orașului meu. Astăzi nu mai văd cu ochiul stâng, toți oftalmologii celebri din orașul de pe Bega nu au reușit să-mi redea vederea. Ochiul stâng. Domnule călău Negru, mi-ai asasinat ochiul stâng!

Avocatul meu, astăzi senator, a primit instrucțiuni să nu mă apere și i-au limitat timpul pledoariei. Abia a reușit să citeze din cartea unui american ceva despre personalitățile accentuate. Fratele meu Ionel i-a vărsat judecătorului pe masă cele 10 cărți publicate de mine în țară, pentru a

obține circumstanțe atenuante. De unde! ... Procurorul acuza, spunând: Tocmai un scriitor dă exemple de necredință față de patrie și partid.S-a zis cu mine, gândeam. Ăștia mă termină.

Damian URECHE

Mândră țară îi Banatul !

Demnitate de bănățean

La începutul lunii octombrie 1982, „Matei Șapteouă”, așa l-au botezat cărașenii pe Matei - fostul prim-secretar întrucât cartelizase până și ouăle, inițiasc la Reșița întâlnirea cu „Fiii județului”? Fuseseră invitați pentru câteva zile în Capitala Cărașană mai mulți scriitori între care:

Toma George Maiorescu, Gheorghe Azap, Ion Marin Almăjan, Petru Novac Dolângă, Sofia Arcan, Dorian Grozdan, Iosif Bădescu, Octavian Doclin, Ada Cruceanu, Ana Selena, Nicolae Danciu-Petniceanu, Ion Budescu și alții. Seara, sosise neinvitat la hotelul „Semenic”, unde erau cazați scriitorii, și prozatorul Ion Florian Panduru de la Băile Herculane, băștinaș din Plugova, fiu get-beget al județului, venise de dragul de a se revedea cu scriitorimea bănățeană și în primul rând cu Ion Marin Almăjan, director în Editura „Facla”. Aflând cu stupeoare că Panduru nu fusese onorat cu invitația de rigoare, Almăjan în spirit de solidaritate scriitoricească a refuzat să participe la masa oficială, alături de primul-secretar de județ. A stat cu Ion Florian Panduru în holul hotelului, pe o banchetă, au băut răchie de prună și au tăiat cu brișcă slană și pâine de casă, merindele și udătura aduse de autorul cărții „Au murit poveștile, Seminico”. În vremea asta confrății lor au dat buluc la masa primului-secretar, cât mai pe aproape de acesta și de fotograful său. Parte din cei ce s-au bulucit atunci, în decembrie 1989, se vor declara disidenți, oponenți, țărăniști, regaliști etc. Dar, la urma urmelor, istoria se scrie așa și nu altfel ...

N. D. Petniceanu

Rugă bănățeană la Paris

La inițiativa părintelui Constantin Tîrziu - Parohul Bisericii Exilului Românesc din Paris, în data de 13 septembrie 2009 se va ține în capitala Franței „Ruga Bănățenilor”. În sprijinul susținerii năzuinței preonoratului părinte Tîrziu, s-a

constituit în capitala Banatului, un comitet de slujire a acestui românesc proiect. Din comitet fac parte într-o enumerare absolut aleatorie, seniorii „Trustului de Presă Magazin”:

Nicolae Ignea	Virgil Bunescu
Petrică Lighezan	Nicolae Miloș
Ioan Bucșan	Vasile Bot
Dorel Cernea	Ovidiu Bacinschi
Gheorghe Popescu	Nicolae Gheju
Ștefan Tarjoc	Petrică Botezatu
Virgil Stănean	Erwin Zappe
Florin Brînzan	Ioan Hațega
Petrică Coș	Ilie Spătaru și, cu voia dumneavoastră,

ultimul pe listă, Vasile Todî.

Salutăm participarea gratuită a doamnei Elena Jurjescu și a mai tinerilor ei colegi Anișoara Serafim și Marius Matei.

În numele viitoare ale revistei vom da noi detalii despre drumul acestei sărbători.

Mircea Petroman

„Am început să scriu în grai cândva, în tinerețe, parodiind - bănățenește - câte-o poezie care mi se părea ... prea nu știu cum, de-a vreunui poet sau aspirant la afirmare ... pe care o ironizăm amuzându-mă.”

Marius Munteanu

Ploaie dă mai

După geal, la Mușunoaie,
Opincit, umflându-ș lăna,
Să răgică nori dă ploaie
Pari-că-s împinș cu mâna,

Să contradză ca berbeșii,
Fac comegie,-ș dau d-a dura,
Ba să suie, ba să lasă,
Volburând sămăntura.

Da' d-odată, dăsplăcită,
Ploaia-n fire dă răcoare
Leagă șeriu cu pământu
Pîn o mie dă mosoare.

Ca dă somot trifoșcea
Râge-n breazdă cu săcara,
Audzîm cum creșce ordzu
Și-i ghișim la grâu povara,

Să iubesc în zbor golumbii,
Creanga grea dă rod să-ndoaie,
Țarinili dau bineță:
„Bună gimineața, ploaie !”

Îndură-te, Doamne!

Soarele s-a topit și curge peste tot ... Doamne, fă ceva! Arde frunza, iarba arde, pasărea nu se mai vede. E năucită de-atâta zăpușeală. Omul aer nu are. Arde văzduhul. Izvoarele seacă. Pârâul ne-a părăsit. Pământul e scrum ...

Îndură-te, Doamne! Nu ne lăsa. Mai dă-ne o șansă ... Ajută-ne, Doamne! Suferința noastră o vezi ...

Suntem păcătoși și greșim. Destule am făcut, dăunând Naturii, create de Tine.

Vedem că răul, pricinuit altcuiva, al nostru este. Și suferințele cad tot peste noi.

Destul am fost păgâni în multe. Fă și ne izbăvește de rătăcire. Călea ce-a dreaptă ajută-ne s-o urmăm. Ajută-ne, Doamne, să ne ispășim păcatul ...

Pățimim. Pentru fărădelegile noastre. Pățimim, Doamne. Suntem osândiți, că prea puțin milostivi suntem.

Doamne, ne arde, ne arde ... Apoi ne înecă.

Implorăm salvarea Ta. Implorăm! N-avem unde ne ascunde. N-avem unde ... Ne arde. Soarele s-a topit și curge, curge peste tot! Curge ... Apoi se înecă.

Îndură-te, Doamne, căci toate sunt în puterile Tale. Nu ne lăsa. Mai dă-ne o șansă. Pentru noi. Pentru copiii noștri. Pentru nepoți.

Îndură-te, Doamne ...

Ionel Căpiță

Uzdin, Banatul Sărbesc

Nicușor Predescu despre „Gugulan cu car cu mere”

Nicușor Predescu (prim-violonist și întâiul șef de orchestră în Televiziunea Română) era impresionat de valoarea antologică a cântecului baladesc „Gugulan cu car cu mere”.

Despre „Gugulan ...”, Nicușor Predescu zicea printre altele: „Baladă rarissima în folclorul european, cum rare sunt doar icoanele și cărțile sfinte pe care le citim și le audiem cu smerenie.

Există în acest cântec bătrânesc atâta dragoste și atâta puritate morală, privind existențialitatea omului de la munte, încât pare un scenariu de film pe ideea barocului bănățean lansată de Lucian Blaga.

Ultima oară, Nicușor Predescu a fost în Banat în vara anului 1980, în calitate de președinte al comisiei de atestare, prilej cu care, la masa festivă, s-a confesat: „Între cântecele populare românești melosul bănățean are un farmec aparte, farmec izvorât din linia melodică progresivă, variată și complexă. La cântecul de joc mă surprinde plăcut torsiunea și spulberarea continuă, elemente de regie pe care le regăsesc în „Ciuleandra”.

Nicușor Predescu

Înv. Nicolae Mihăilescu